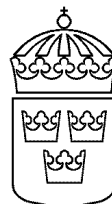

Näringsutskottets yttrande

1995/96:NU3y

En politik för arbete, trygghet och utveckling

1995/96
NU3y

Till finansutskottet

Finansutskottet har berett näringsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1995/96:25 om en politik för arbete, trygghet och utveckling jämte motioner, såvitt propositionen och motionerna rör näringsutskottets beredningsområde.

Skrivelser har inkommit från Byggforskningsrådet och dess program- och uppföljningsgrupp för solvärmeteknik samt från Svenska solenergiföreningen.

Propositionen

Näringsutskottet behandlar i detta yttrande följande förslag till riksdagsbeslut:

2. att riksdagen till *Insatser för ny energiteknik* på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1995/96 under tolfte huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag på 200 000 000 kr,

3. att riksdagen godkänner vad regeringen förordar om Kommunikationsforskningsberedningens framtida rätt att disponera medel ur energiteknikfonden.

Motionerna

De motioner som behandlas här är följande:

1995/96:Fi15 av Carl Bildt m.fl. (m) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

2. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tillväxtens förutsättningar,

9. avslår regeringens förslag att låta AP-fonden köpa aktier för ytterligare 10 miljarder kronor i enlighet med vad som anförts i motionen,

30. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avreglering och ökad konkurrens,

31. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ökad teknikspridning,

32. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen an-

förts om privatisering av offentlig verksamhet,

33. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om energipolitiken.

1995/96:Fi16 av Lars Leijonborg m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

5. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av skarpare konkurrenslagstiftning (avsnitt 3.4),

6. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om minskade statliga subventioner till företag,

7. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om kraftfulla insatser för ökad avreglering och konkurrens inom såväl näringsliv som offentlig produktion (avsnitt 3.4),

9. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av stabila spelregler för företagare och företagande (avsnitt 5.2),

16. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om insatser för förbättrad riskkapitalförsörjning för nya och växande företag (avsnitt 5.2).

1995/96:Fi17 av Gudrun Schyman m.fl. (v) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

7. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts i avsnitt 6. Näringspolitiken,

8. (delvis) som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts i avsnitt 7. Miljöpolitiken.

1995/96:Fi18 av Mats Odell m.fl. (kds) såvitt gäller yrkandena att riksdagen

3. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om AP-fondens placeringsrätt,

5. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fortsatt utförsäljning av statliga företag,

6. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att förändra attityden till företagande,

7. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en särskild småföretagarminister,

10. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ytterligare åtgärder i kampen mot onödig byråkrati,

15. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om satsningar på innovativ teknikupphandling till mindre företag och uppfin-

nare,

1995/96:NU3y

16. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att nya rön inom FoU bör göras mer tillgängliga för småföretagen,

30. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stabila spelregler.

1995/96:Fi22 av Sigge Godin (fp) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att skapa en kunskapsbrostiftelse i samverkan i Mitthögskolan.

1995/96:Fi23 av Karin Pilsäter och Ola Ström (båda fp) såvitt gäller yrkandet (6) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om särskild inriktning på näringspolitiska insatser för kvinnliga företagare.

1995/96:Fi41 av Eva Eriksson m.fl. (fp) såvitt gäller yrkandet (5) att riksdagen hos regeringen begär att bidraget för vindkraftverk sätts till 30 procent av investeringskostnaden.

1995/96:Fi55 av Kjell Ericsson (c) vari yrkas att riksdagen

1. beslutar om försök med regional riskkapitalförsörjning i enlighet med vad som i motionen anförts,

2. beslutar att erforderliga medel för försöksverksamheten får omfördelas inom ramen för de näringspolitiska anslagen.

Näringsutskottet

Företagandets villkor

Den ekonomiska politiken bör i möjligaste mån präglas av stabilitet när det gäller företagandets villkor, sägs det i propositionen (s. 81). Det minskar osäkerheten för företagare som satsar tid, pengar och engagemang på riskfyllda projekt. Att starta och driva företag är ett risktagande, där många osäkra kommersiella faktorer måste bedömas och hanteras. Det finns ett värde i sig i att staten försöker bidra till att minska denna osäkerhet genom att i största möjliga utsträckning se till att de institutionella förutsättningarna är förutsägbara, heter det vidare. Detta kräver i sin tur, understryker regeringen, att förändringar rörande exempelvis skatter, arbetsrätt, stöd-system m.m. genomförs under så bred politisk enighet som möjligt för att säkerställa att förändringarna är långsiktigt hållbara. De förändringar som görs måste genomföras på ett sådant sätt att företagen ges en rimlig tid till anpassning. Olika företagsformer skall behandlas likvärdigt, anfördes det vidare i propositionen.

Med denna utgångspunkt avser regeringen att regelmässigt ta initiativ till diskussioner med övriga riksdagspartier, fackliga organisationer och berörda företagsorganisationer innan större förändringar sker.

Stabila spelregler för ökad produktivitet är rubriken på ett avsnitt i motion 1995/96:Fi15 (m). Där framhålls att politiken har präglats av allt tvä-

rare kast och att det har blivit svårare att förutsäga vilka regler som skall gälla framöver. Att Sverige under senare decennier har haft en sämre utveckling än övriga länder inom OECD beror enligt motionärerna till en del på att vi har varit dåliga på att värna marknadsekonomins institutioner. Lagar som reglerar äganderätten och avtalsfriheten utgör grundbulten i en marknadsekonomi, påpekas det vidare i motionen.

Riksdagen bör göra ett uttalande om behovet av stabila spelregler för företagare och företagande, anføres det i motion 1995/96:Fi16 (fp). En företagare måste veta vilka regler som gäller; affärsrisken är fullt tillräcklig. Den socialdemokratiska regeringens alla s.k. återställare och de därpå i vissa fall följande återställarna av återställare har under loppet av ett år ryckt undan planeringsförutsättningarna för många småföretagare inte bara en utan flera gånger, hävdar motionärerna. De konstaterar att självfallet måste regler emellanåt ändras, men då bör det vara i syfte att förbättra för företagen. Dessutom får inte växlingarna i regelverket vara så kortsiktiga och snabba som under senare tid.

Samhället måste aktivt medverka till att skapa positiva attityder till och ge kunskap om företagande, sägs det i motion 1995/96:Fi18 (kds). Politiker, skolor, företagare, organisationer m.fl. har ett ansvar för detta. Det skulle ha uppfattats som en positiv signal, menar motionärerna, om det i regeringen hade ingått en särskild småföretagarminister med ett övergripande ansvar för de många frågor som berör småföretagandet. Denne skulle ha i uppgift att lägga fram förslag för att förbättra villkoren för småföretag och att granska alla förslag från olika departement ur småföretagarsynvinkel. Det är ytterst viktigt att de regler och förordningar som staten inför är långsiktiga och att företagen därmed kan utgå från dem i sin planering, anför motionärerna. De menar att det vore välgörande för svensk ekonomi om det som sägs i propositionen om stabilitet när det gäller företagandets villkor också kunde omvandlas i konkret handling.

Näringspolitiken måste enligt *näringsutskottets* uppfattning ses mot bakgrund av den ekonomiska politik som förs. Denna måste innebära en stram finanspolitik, som ger förutsättningar för låga räntor och låg inflation. En fortsatt sanering av statsfinanserna måste genomföras.

Näringspolitikens huvuduppgift är att medverka till en snabb förnyelse och utveckling inom företagssektorn. Politiken måste ha som mål att skapa gynnsamma villkor för företagandet. Det kan ske bl.a. genom att undanröja hinder och bereda vägen för långsiktiga satsningar på ny teknologi, ökad kompetens och förbättrad miljö för att uppnå nya och fler arbetstillfällen.

Näringspolitiken måste enligt näringsutskottets mening inriktas dels på att ge befintliga småföretag goda möjligheter att växa, dels på att underlätta framväxten av nya småföretag.

Näringsutskottet vill härvid framhålla vikten av att det skapas sunda och fasta spelregler för näringslivet. Det gäller t.ex. det allmänna regelverket för företagen, skattesystemet och energipolitiken. Insatserna inom näringspolitiken bör främst vara av generell karaktär och avse områden där marknaden har lyckats mindre väl. I vissa fall kan också behov av mer selektiva, branschriktade åtgärder uppstå.

Det är mycket angeläget att beslut om förändringar i regelverket för företagen tas med så stor politisk enighet som möjligt, anser näringsutskottet. Stora ansträngningar bör göras för att uppnå blocköverskridande samförstånd. Som sägs i propositionen bör sålunda beslut om större förändringar föregås av diskussioner med företrädare för de olika riksdagspartierna, fackliga organisationer och företagarorganisationer.

Med det anförda avstyrker näringsutskottet de tre här aktuella motionerna 1995/96:Fi15 (m), 1995/96:Fi16 (fp) och 1995/96:Fi18 (kds) i berörda delar.

AP-fondens placeringsrätt

Allmänna pensionsfondens (AP-fondens) totala fondkapital uppgick vid årsskiftet 1994/95 till 562 miljarder kronor. Detta förvaltas till 92 % av första till tredje fondstyrelserna och till 7 % resp. 1 % av fjärde och femte fondstyrelserna. AP-fonden har således drygt 90 % av sina tillgångar investerade i tillgångsslag som är direkt beroende av ränteutvecklingen, konstateras det i propositionen (s. 86). Där nämns som jämförelse att försäkringsbolagen har valt att placera omkring en tredjedel av sina tillgångar i aktier.

För att bättre uppfylla kravet på god riskspridning och därmed bidra till en ökad avkastning på fondens kapital, bör en omfördelning göras av de medel som fonden förvaltar så att fonden får förvärva aktier för ytterligare 10 miljarder kronor, anför regeringen – dock utan formellt förslag i saken. Enligt regeringen kommer en sådan omfördelning också att gynna den svenska ekonomins utveckling och tillväxt genom att näringslivet får tillgång till ytterligare riskvilligt kapital, både för börsnoterade bolag och för onoterade företag.

Enligt vad näringsutskottet har erfarit avser regeringen att – efter sedvanligt beredningsarbete – återkomma till riksdagen med ett förslag om AP-fondens placeringsrätt.

Det aviserade förslaget om en utvidgad placeringsrätt avvisas i motionerna 1995/96:Fi15 (m), 1995/96:Fi16 (fp) och 1995/96:Fi18 (kds).

Förslaget att ge AP-fonden rätt att köpa aktier för ytterligare 10 miljarder kronor är ett utslag av samma socialistiska idéer som låg bakom löntagarfonderna och kommer därför med kraft att bekämpas, sägs det i den förstnämnda motionen. Problemen i dagens Sverige beror inte på för mycket privat och för litet statligt ägande, anför motionärerna och menar att såväl statliga fonder och institutioner som fondsparande har gynnats medan individuellt aktiesparande har motarbetats. Därför anses det vara direkt kontraproduktivt att ge AP-fonden utökad rätt att köpa aktier. Parallellt som görs i propositionen med privata försäkringsbolag är falsk, hävdar motionärerna. De anser att sedan valutaregleringen avskaffats är tillgången på riskkapital inget problem för företag av det slag som AP-fonden kan väntas placera i.

Ett av de få konkreta förslagen i propositionen är att AP-fonden skall ges rätt att köpa mer aktier i syfte bl.a. att förbättra riskkapitalförsörjningen,

konstateras det — utan hemställan i saken — i motion 1995/96:Fi16 (fp). Detta visar främst hur dålig insikt regeringen har i en småföretagares situation, anser motionärerna; de flesta småföretagare vill inte ha en statlig jättefond som delägare. Fondsocialism har aldrig varit en lösning på Sveriges problem, heter det vidare.

Kristdemokraterna motsätter sig den föreslagna utökningen av AP-fondens placeringsrätt, sägs det i motion 1995/96:Fi18 (kds). Politiken bör snarare eftersträva mer av ägarspridning i stället för ett utökat institutionellt ägande. Ett aktivt ägarskap är en viktig del i en fungerande marknads ekonomi, anför motionärerna.

Vänsterpartiet ser positivt på regeringens förslag att öka AP-fondens rätt att köpa aktier med 10 miljarder kronor, sägs det i motion 1995/96:Fi17 (v). Motionärerna erinrar om att partiet tidigare har framfört förslag om en sådan utvidgning.

Näringsutskottet har under senare tid vid olika tillfällen behandlat frågan om utökad placeringsrätt för AP-fonden. Vid det senaste tillfället, våren 1995, ställde sig utskottet bakom regeringens bedömning i budgetpropositionen 1995 att AP-fonden bör ges vidgade möjligheter att tillföra riskkapital till små och medelstora företag (bet. 1994/95:NU18 s. 35). I en reservation (m, c, fp, mp, kds) anfördes att riksdagen genom ett uttalande till regeringen borde klargöra att någon förändring av AP-fondens placeringsrätt inte bör komma i fråga. Riksdagen följde utskottet.

Näringsutskottet delar regeringens uppfattning att AP-fondens placeringsrätt bör utökas. Därmed kan en bättre avkastning på fondens kapital uppnås. En utökad placeringsrätt kan också främja det svenska näringslivets tillgång till riskvilligt kapital. Med detta avstyrker näringsutskottet de berörda yrkandena i motionerna 1995/96:Fi15 (m) och 1995/96:Fi18 (kds). Motion 1995/96:Fi17 (v), i vilken förslaget om utökad placeringsrätt välkomnas, är tillgodosedd i denna del och avstyrks sålunda.

Riskkapitalförsörjning till småföretag

Staten vidtar åtgärder på olika plan när det gäller att förbättra småföretagens möjligheter att utvecklas, konstateras det i propositionen (s. 87). Det gäller bl.a. riktade insatser för att förbättra företagens tillgång på riskvilligt kapital. Exempel på sådana insatser är lån från de regionala utvecklingsbolagen inom ALMI Företagspartner AB, projektstöd från Industrifonden samt innovationsstöd från Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) och Stiftelsen Innovationscentrum.

De förutvarande regionala utvecklingsfonderna ersattes den 1 juli 1994 av regionala utvecklingsbolag (prop. 1993/94:40, bet. NU11). Staten innehar genom moderbolaget ALMI Företagspartner AB lägst 51 % av aktiekapitalet i de regionala bolagen. Övriga ägare är landsting och i förekommande fall kommuner. Verksamheten består av information, rådgivning och finansiering. Målgruppen är små och medelstora företag – med färre

1995/96:NU3y

än 200 anställda – med tyngdpunkt på företag med färre än 50 anställda. För finansieringsverksamheten disponeras ett kapital på ca 4 miljarder kronor, varav ca 2 miljarder kronor är bundet i utestående lån och ca 2 miljarder kronor är disponibelt. ALMI-koncernen arbetar med bl.a. riskfyllda lån, nyföretagarlån och företagarlån till kvinnor. Enligt riktlinjerna skall det samlade kapitalet bevaras nominellt intakt.

Stiftelsen Industrifonden arbetar med främst projektstöd till industriföretag för att dela risken med företagen i samband med mer betydande produktutvecklings- och marknadsföringsprojekt. Fonden disponerar ett kapital på ca 2,5 miljarder kronor, varav ca 1 miljard kronor är disponibelt. Liksom för ALMI är avkastningskravet att kapitalet skall vara nominellt oförändrat. I propositionen sägs att fonden bör överväga att avsätta en särskild medelsram för att dels förstärka samverkan mellan små och större företag vad gäller produktutveckling, dels stimulera avknoppningar från större företag.

NUTEK förmedlar ett produktutvecklingsstöd för affärsutvecklingsprojekt i tidiga faser, s.k. såddfinansiering, vilket finansieras via anslagen till teknisk forskning och utveckling och till informationsteknik. För innevarande budgetår, som avser 18 månader, har NUTEK avsatt ca 87 miljoner kronor för ändamålet, varav ca 60 miljoner kronor avser deltagande i Eureka-projekt. Genom att återbetalningsmedel från tidigare beviljade produktutvecklingsstöd också kan disponeras har NUTEK tillgång till ytterligare ca 37 miljoner kronor för produktutvecklingsstöd.

Stiftelsen Innovationscentrum inrättades den 1 juli 1994 (prop. 1993/94: 206, bet. NU25). Stiftelsen har till ändamål att ge ekonomiskt stöd till innovationer i tidiga utvecklingsstadier som antas kunna kommersialiseras samt att på andra sätt verka för främjandet av innovationer. Stiftelsen disponerar ett kapital på ca 500 miljoner kronor.

I motion 1995/96:Fi16 (fp) begärs ett tillkännagivande om behovet av insatser för att förbättra riskkapitalförsörjningen för nya och växande företag. Förutom att motionärerna pekar på vikten av olika förslag på skatteområdet, t.ex. avseende riskkapitalavdrag, anför de att tillkomsten av högteknologiska företag, bl.a. byggda på idéer som föds inom högskolor och universitet, bör främjas. Om erfarenheterna av Innovationscentrums verksamhet visar sig goda bör staten ha beredskap att skjuta till ytterligare pengar, anser motionärerna.

De små och medelstora företagens förmåga att växa och utvecklas är på många sätt beroende av tillgång på riskvilligt kapital, sägs det i motion

1995/96:Fi17 (v). I den situation som nu råder borde staten gå in som garant för att ge dessa företag en rimlig tillgång på sådant kapital. Motionärerna erinrar om att Vänsterpartiet tidigare har föreslagit att de två riskkapitalbolagen Atle och Bure helt skulle köpas tillbaka av staten. På så sätt skulle bolagen kunnat utnyttjas mer offensivt för att underlätta riskkapitalförsörjningen i nya företag med tillväxtpotential. I motionen förordas att NUTEK skall ges andra befogenheter och att dess funktioner bör renodlas. Om NUTEK omdestinerade pengar från det nuvarande företagsstödet till den nämnda typen av högteknikföretag, anses det kunna medföra en ökning av tillväxtföretagen.

I motion 1995/96:Fi55 (c) föreslås att staten skall stödja ett försök med regional riskkapitalförsörjning. Stiftelsen Aktiefrämjandet har utvecklat en teoretisk modell för regional försörjning av riskkapital på marknadsmässiga villkor, sägs det i motionen. Modellen har följande tre huvudmoment: kartläggning och påverkan av strukturen på placeringsobjekt, påverkan av centrala kapitalförvaltare samt initierande av regionalt sparande och kapitalförvaltning. Modellen avses i första hand bli tillämpad i Västerbottens län. Projektet har förankrats hos banker, investmentföretag, ALMI m.fl., och enligt bedömningar torde det vara möjligt att avlänka/återföra riskkapital på ca 200 miljoner kronor per år i Västerbottens län, anför motionären. Projektet skall med början i januari 1996 genomföras av Stiftelsen för Regional Riskkapitalförsörjning, varvid huvuddelen av projektet kommer att genomföras av de olika intressenterna. Motionären anser dock att följande två moment bara kan genomföras med företrädesvis statligt stöd: utveckling och beskrivning av modellen så att den kan användas i alla regioner samt utbildning av regionala och kommunala näringslivs- och sysselsättningsansvariga över hela landet. Kostnaderna för dessa moment har beräknats uppgå till 3,5 miljoner kronor per år under 1996 och 1997, och motionären föreslår att staten tillskjuter dessa medel genom omfördelning inom ramen för de näringspolitiska anslagen.

Förslag om ett antal åtgärder på skatteområdet för att stimulera de små och medelstora företagens försörjning av riskkapital har framlagts i proposition 1995/96:109 om skattelättnad för riskkapital, m.m. Där föreslås bl.a. införande av ett riskkapitalavdrag. Enligt förslaget skall privatpersoner som köper nyemitterade aktier i onoterade bolag ges en skattelättnad motsvarande 30 % av anskaffningskostnaden upp till 100 000 kr. Vid en senare försäljning skall likväl fullt avdrag för anskaffningskostnaden medges, varvid en förutsättning är att aktierna behålls i minst fem år. Skattelättnaden, som enligt förslaget skall ges även åt ägare till fåmansföretag, avses gälla aktieköp om sammanlagt högst 100 000 kr under åren 1996 och 1997.

Den nämnda propositionen behandlas av skatteutskottet i betänkande 1995/96:SkU20. I flera av de motioner som har väckts med anledning av den nu aktuella propositionen framförs förslag och synpunkter rörande riskkapitalavdrag i anslutning till att frågan om riskkapitalförsörjning till småföretag tas upp.

1995/96:NU3y

Beträffande riskkapitalbolagen Atle och Bure som berörs i motion 1995/96:Fi17 (v) kan noteras att riksdagen våren 1995 godkände att statens tillgångar i dessa bolag efter eventuell försäljning av aktierna skulle få användas för att skapa en ny riskkapitalverksamhet (prop. 1994/95:100 bil. 13, bet. NU18). Näringsutskottet utgick från att de medel som skulle komma att erhållas vid försäljningen skulle användas för att förstärka riskkapitalförsörjningen i tidiga utvecklingsskeden. Industrifonden skulle svara för verksamheten. I en reservation (m) förordades att försäljningen borde anstå ytterligare en tid för att rätt tidpunkt för försäljningen skulle kunna väljas. I en annan reservation (v) föreslogs att staten skulle köpa samtliga aktier i bolagen. I en tredje reservation (mp) föreslogs att medlen från försäljningen skulle användas för delfinansiering av närfonder. I ett pressmeddelande från Näringsdepartementet (daterat 1995-11-20) lämnas information om att regeringen nyligen har medgivit att Industrifonden samt teknikbrostiftelserna i Stockholm, Uppsala, Umeå och Luleå säljer sina aktier i Atle till majoritetsägarna till verkstadsindustrikoncernen Karolin Invest AB. Dessa överläter samtidigt sina aktier i koncernen till Atle. I och med den nu aktuella försäljningen lämnar staten helt sitt ägande i Atle.

Enligt vad näringsutskottet erfarit har Näringsdepartementet notifierat EG-kommissionen om vissa ändringar i den förordning som reglerar finansiering genom Industrifonden.

Näringsutskottet behandlar först den mer generella frågan om riskkapitalförsörjning med koppling till det i proposition 1995/96:109 framlagda förslaget om riskkapitalavdrag. Därefter tar utskottet upp frågan om stöd till högteknologiska småföretag och slutligen förslaget om ett försök med regional riskkapitalförsörjning.

När det gäller den mer *generella frågan om riskkapitalförsörjning* har, som redovisats, statsmakterna vidtagit en rad åtgärder inom detta område. Det gäller verksamhet som bedrivs av ALMI, Industrifonden, NUTEK och Innovationscentrum. Vidare har regeringen nyligen, som nämnts, lagt fram förslag om införande av ett riskkapitalavdrag. Detta förslag kommer senare att behandlas av skatteutskottet.

Beträffande frågan om *stöd till högteknologiska småföretag* som tas upp i motionerna 1995/96:Fi16 (fp) och 1995/96:Fi17 (v) vill utskottet anföra följande.

Som tidigare redovisats har statsmakterna beslutat om olika insatser för att underlätta möjligheterna för små högteknologiska företag att få lån och projektstöd. Här kan särskilt nämnas den verksamhet som bedrivs av

NUTEK och Innovationscentrum samt den nya verksamhet som avses att byggas upp hos Industrifonden. Självfallet skall dessa verksamheter följas upp och erfarenheterna utvärderas.

Något behov av uttalanden av det slag som föreslås i motionerna 1995/96:Fi16 (fp) och 1995/96:Fi17 (v) kan näringsutskottet inte se. När det gäller den sistnämnda motionen kan dessutom noteras att, som redovisats, riksdagen våren 1995 godkände försäljningen av statens aktier i Atle och Bure. Med det anförda avstyrker näringsutskottet de nämnda motionerna i berörda delar.

Näringsutskottet behandlar slutligen förslaget om ett *försök med regional riskkapitalförsörjning*.

Enligt näringsutskottets mening kan den modell för regional riskkapitalförsörjning som skisseras i motion 1995/96:Fi55 (c) vara en framgångsrik metod att pröva. Det är av värde att olika initiativ för att främja nyföretagande och tillväxt av befintliga småföretag tas tillvara.

Enligt vad utskottet erfarit är frågan föremål för överväganden inom Näringsdepartementet. Olika vägar att underlätta kapitalförsörjningen prövas och det aktuella projektet bör kunna bedömas i det perspektivet.

Med det anförda anser näringsutskottet att den nämnda motionen är tillgodosedd och avstyrker denna.

Kvinnors företagande

Riksdagen beslöt i juni 1994 – på initiativ av arbetsmarknadsutskottet och efter förslag av finansutskottet – om införande av särskilda företagarlån till kvinnor (bet. 1993/94:FiU20). Kammarkollegiet förde hösten 1994 över ett belopp på 50 miljoner kronor till dåvarande Industri- och nyföretagarfonden från ett särskilt anslag som kollegiet disponerar för ändamålet.

I juni 1995 beslöt riksdagen att för budgetåret 1995/96 öka det aktuella anslaget till 149 miljoner kronor (prop. 1994/95:150, bet FiU20). Andra belopp förordades i reservationer – baserade på avvikande meningar i näringsutskottets yttrande 1994/95:NU7y till finansutskottet. I en reservation (m) föreslogs ett lägre anslag, 50 miljoner kronor, medan det i en annan reservation (v, mp, kds) förordades 200 miljoner kronor och i en tredje reservation (fp) 249 miljoner kronor. Från den 1 juli 1995 har ansvaret för de särskilda företagarlånen till kvinnor förts över från Industrifonden till ALMI Företagspartner AB.

Det finns anledning att även framöver verka för att nyetableringar av företag hålls på en hög nivå, varvid det inte minst gäller att underlätta för kvinnor att starta egen verksamhet, sägs det i propositionen (s. 88). Efterfrågan på medel för de särskilda företagarlånen till kvinnor har varit hög, konstateras det i propositionen. För att öka resurserna för lån till kvinnliga företagare bör ALMI avsätta en särskild ram inom den totala kapitalmängd som står till bolagets förfogande, heter det vidare. I detta sammanhang bör lån till kvinnor som avser att starta kooperativa företag uppmärksammas.

Den företagskooperativa utredningen (C 1994:05) arbetar med frågor som rör kapitalförsörjningen i kooperativa företag (dir. 1994:05), erinras det om.

Riksdagen bör göra ett uttalande om särskild inriktning av de näringspolitiska insatserna för kvinnliga företagare, anføres det i motion 1995/96:Fi23 (fp). För att Sverige skall kunna ta sig ur massarbetslöshetens grepp krävs att många nya små företag startas och att många små företag växer, heter det i motionen. Motionärerna framhåller att detta inte går att åstadkomma på bred front utan att kvinnorna engageras. Det ordinarie ”supportsystemet” fungerar inte alltid för kvinnor, vilket är den främsta orsaken till att separata insatser för stöd till kvinnors företagande behövs, anser motionärerna. De erinrar om att Folkpartiet liberalerna tidigare har föreslagit utökade låneramar för de särskilda företagarlånen till kvinnor. Inte bara ALMI utan även NUTEK, länsstyrelserna, arbetsförmedlingarna och övriga statliga organ bör prioritera stöd till kvinnors företagande, menar motionärerna vidare. Med refererande till vad som sägs i propositionen om att ALMI i sin omprioritering bör uppmärksamma lån till kvinnor som avser att starta kooperativa företag understryker motionärerna att de medel som ALMI omprioriterar för stöd till kvinnors företagande skall ges till alla företagsformer.

I motion 1995/96:Fi15 (m) sägs beträffande företagarlånen till kvinnor – utan formell hemställan i saken – att det är viktigt att denna typ av stöd till nyföretagande präglas av stabilitet och långsiktighet. Motionärerna noterar att den åtgärd som regeringen nu vidtar inte innebär att det överförs mer medel från staten till ALMI för lån till kvinnliga företagare. Förslaget innebär i stället en tendens till ökad central styrning av ALMI, anför motionärerna.

Näringsutskottet anser att en viktig åtgärd inom näringspolitiken är att särskilt stödja kvinnors företagande. Det finns en stor utvecklingspotential bland kvinnliga företagare. Som sägs i propositionen har efterfrågan på de särskilda företagarlånen till kvinnor varit hög.

Mot bakgrund härav välkomnar näringsutskottet regeringens utsaga att ALMI bör avsätta en särskild ram inom den totala kapitalmängd som står till bolagets förfogande. Likaså ser utskottet med tillfredsställelse på vad som sägs i propositionen om att lån till kvinnor som avser att starta kooperativa företag skall uppmärksammas i detta sammanhang.

Detta står, enligt näringsutskottets mening, inte i motsatsställning till att alla företagsformer skall behandlas lika. Enligt vad näringsutskottet erfarit

har det förekommit att kooperativa företag har särbehandlats i negativ mening. Detta låg bakom det uttalande som riksdagen – på näringsutskottets initiativ – gjorde våren 1994 om vikten av likabehandling av kooperativa företag (bet. 1993/94:NU15). Med det anförda avstyrker utskottet motion 1995/96:Fi23 (fp) i aktuell del.

1995/96:NU3y

Teknikspridning m.m.

Riksdagen bör göra ett uttalande om att det behövs insatser för att främja en ökad teknikspridning till småföretag, anføres det i motion 1995/96:Fi15 (m). De små företagen har särskilda behov vad gäller riskkapitalförsörjning, tillgång till information om ny teknik, forskning och patent samt stöd från mer erfarna företagare, sägs det i motionen. Behovet av omvärldsbevakning och internationellt affärskunnande ökar, vilket anses ställa högre krav på teknikspridning än tidigare. Patent- och registreringsverket (PRV) bör överföra alla sina patent till data, anføres det i motionen. Teknikrapporterna från Stiftelsen Sveriges teknisk-vetenskapliga attachéverksamhet (STATT) borde också göras tillgängliga via datatext, och en databas med aktuell forskning borde startas, exempelvis av NUTEK. En nationell mentorsbank, bestående av t.ex. pensionerade företagare, skulle kunna bistå små, växande och nya företag med relevant kunskap, sägs det vidare i motionen.

Också i motion 1995/96:Fi18 (kds) föreslås att riksdagen skall göra ett uttalande om behovet av insatser för att göra nya rön inom forskning och utveckling (FoU) mer lättillgängliga för småföretag. I motionen förordas även att satsningar på innovativ teknikupphandling till små företag och uppfinnare skall genomföras. Förutom insatser för att åstadkomma ett allmänt bra investerings- och företagsklimat måste ytterligare åtgärder vidtas som främjar kommersialisering av innovationer i Sverige, anser motionärerna. Av avgörande betydelse är härvid att innovatörer och exploatörer kopplas ihop. De hänvisar till erfarenheter från Förenta staterna, Storbritannien och Nederländerna, vilka pekar på framgångar med riktad teknikupphandling. I Förenta staterna kanaliseras minst 1 % av all statlig teknikupphandling till små och medelstora företag, sägs det. En sådan ordning borde prövas även i Sverige.

En kunskapsbrostiftelse bör skapas i samverkan med Mitthögskolan, anføres det i motion 1995/96:Fi22 (fp). Mitthögskolan har en väl utbyggd enhet för kontaktverksamhet – Kontakt- och informationscentrum (KIC) – med personal i Härnösand, Sundsvall och Östersund, sägs det i motionen. Detta centrum har i uppgift bl.a. att förmedla forskares kompetens till näringslivet och anordna konferenser och seminarier. Ett sätt att utveckla denna region, som kännetecknas av låg utbildningsnivå, är att i regionen starta en kunskapsbrostiftelse, anser motionären. Han menar att en sådan stiftelse, vilken bör ges minst samma förutsättningar som Teknikbrostiftelsen i Luleå, skulle ge Västernorrland och Jämtlands län samma utveckl-

ingsmöjligheter som övriga delar av Sverige.

Riksdagen beslöt våren 1993 om inrättande av sju teknikbrostiftelser (prop. 1992/93:170, bet. NU30). Stiftelserna skall stödja utvecklingen av dubbelriktad kontaktverksamhet mellan universitet/högskolor och näringslivet som leder till ökad exploatering av forskningsresultatet. Stiftelserna – som finns i Stockholm, Göteborg, Uppsala, Lund, Linköping, Umeå och Luleå – har sammanlagt tillförts ett kapital på 1 miljard kronor.

Våren 1995 beslöt riksdagen om ett nytt engångsvis anslag på 50 miljoner kronor för uppbyggnad av ett nätverk för tekniköverföring till små och medelstora företag (prop. 1994/95:100 bil. 13, bet. NU18; prop. 1994/95:150, bet. FiU20). I två reservationer till betänkande 1994/95:NU18 (m, fp; mp) avvisades förslaget; i det förstnämnda fallet under hänvisning till de av den förra regeringen inrättade teknikbrostiftelserna.

I propositionen (s. 93) aviseras tillsättandet av en utredning om nuvarande samverkansformer mellan universitet, högskolor och industrin. Regeringen har nyligen fattat beslut om direktiv (dir. 1995:139) för denna utredning där uppdraget sammanfattas enligt följande:

Sedan tillkomsten av de första kontaktsekretariaten vid universitet och högskolor har flera nya samverkansformer skapats mellan å ena sidan lärosäten och å andra sidan näringslivet och samhället i övrigt i syfte att vidareutveckla och kommersialisera forskningsresultat. En utredare skall undersöka om dessa samverkansformer är ändamålsenliga och tillräckliga för ett ökat nyttiggörande av forskningsresultaten vid universitet och högskolor. Uppdraget innefattar en översyn av lagstiftningen rörande rätten till uppfinningar som gjorts i tjänsten av personal vid läroanstalter.

De samverkansformer som nämns i direktiven är kontaktsekretariat, teknikparker, teknikbrostiftelser, holdingbolag inom högskolans ram, industri-forskningsinstitut och kompetenscentrum. Utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 30 april 1996.

Arbetet med att digitalisera olika typer av information av relevans för småföretag som bedrivs inom olika myndigheter och institutioner uppmärksammades av näringsutskottet våren 1995 i det näringspolitiska betänkandet 1994/95:NU18, i anslutning till behandlingen av anslaget Informationsteknik (s. 71). Detta arbete består av tre delar. En gäller den information som finns hos STAT; detta arbete har enligt uppgift i huvudsak slutförts. En annan del avser den tekniska information som finns hos PRV, medan den tredje delen rör den industrirelevanta forskningen. Utskottet anförde att det för de små och medelstora företagen är mycket

viktigt att detta arbete drivs vidare, liksom att annan liknande offentlig information görs tillgänglig för dessa företag. I den tidigare nämnda reservationen (m, fp) avseende anslaget tekniköverföring framfördes likartade synpunkter på att arbetet med digitalisering borde fullföljas.

Frågan om statlig teknikupphandling hos små och medelstora företag, som tas upp i motion 1995/96:Fi18 (kds), behandlades av näringsutskottet våren 1994 med anledning av en motion (v). Utskottet delade motionärernas bedömning att kanalisering av statlig teknikupphandling till små och medelstora företag kan vara ett lämpligt sätt att främja teknikutvecklingen hos dessa företag (bet. 1993/94:NU25 s. 13). Erfarenheterna av en pågående försöksverksamhet hos NUTEK ansågs dock böra avvaktas innan beslut om eventuella utökningar kunde bli aktuella. I en meningsyttring (v) följdes motionen upp. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Regeringen beslöt våren 1995 att tillsätta en särskild utredare, universitetskansler Stig Hagström (N 1995:06), med uppdrag att studera former och områden för offentlig teknikupphandling. Enligt direktiven (dir. 1995:89) skall arbetet bedrivas i två etapper, där den första etappen skall avse en kartläggning av det regelverk inom EG som påverkar formerna för teknikupphandling i Sverige och av vad som sker i andra länder inom detta område. Vidare skall förslag lämnas till nya områden lämpliga för teknikupphandling eller områden där fördjupad analys kan behöva göras. Utredaren bör också ge förslag till hur nästa etapp bör läggas upp, varvid särskild uppmärksamhet bör ägnas åt hur metoden att använda teknikupphandling skall vidareutvecklas. Avrapportering av den första etappen skulle ha skett senast den 15 oktober 1995. Enligt vad utskottet erfarit har arbetet dock försenats.

Riksdagen avslag våren 1995 ett motionsyrkande (m) som behandlade frågan om mentorskap, liksom det här i motion 1995/96:Fi15 (m) aktuella. Näringsutskottet (bet. 1994/95:NU18 s. 30) hänvisade till en utbildningsverksamhet på området som NUTEK och ALMI svarar för och förutsatte att denna verksamhet drivs vidare. Regeringen hade i september 1994 uppdragit åt NUTEK att i samverkan med ALMI och dess regionala utvecklingsbolag samt berörda näringslivsorganisationer inrätta en verksamhet avseende mentorskap för företag med tillväxtinriktning. Det angavs att verksamheten skulle vara införd i minst tolv län senast den 1 april 1995. En delrapportering av uppdraget gjordes i maj 1995. Enligt vad utskottet erfarit bedriver nu flera av ALMI:s bolag mentorskapsprogram.

Näringsutskottet anser att det är angeläget att det skapas system som kan underlätta för småföretagen att få del av kunskap och teknikutveckling. Småföretagen har många gånger svårt – både av kulturella och geografiska skäl – att hitta fram till den kunskap som finns hos olika organ. Småföretagen kan av naturliga skäl inte själva bygga upp all erforderlig specialistkompetens. Därför är det ytterst angeläget att det skapas kanaler, så att småföretagen kan få tillgång till denna kompetens på annat sätt.

Som framgått av den tidigare redovisningen har staten vidtagit olika typer av åtgärder för att främja teknikspridning till småföretag och uppbygg-

1995/96:NU3y

naden av mentorssystem. Vidare pågår utredningar som berör denna fråga. Näringsutskottet kan med hänvisning härtill inte se något behov av ett uttalande av riksdagen i saken. Motionerna 1995/96:Fi15 (m), 1995/96:Fi18 (kds) och 1995/96:Fi22 (fp) avstyrks därmed, såvitt här är i fråga.

Konkurrens och avreglering

1995/96:NU3y

En väl fungerande konkurrens är nödvändig för att det skall skapas ett tillräckligt omvandlingstryck i ekonomin, sägs det i propositionen (s. 89). Ett starkt omvandlingstryck driver på strukturomvandlingen i ekonomin så att produktionsresurser flyttas från lågproduktiv till högproduktiv verksamhet. Det stärker därutöver både drivkrafterna för teknisk utveckling och incitamenten för inre strukturomvandling i företag och organisationer genom utveckling av arbetsorganisation och arbetstagarnas kompetens, heter det vidare.

Den sedan den 1 juli 1993 gällande nya konkurrenslagen (1993:20) ger möjligheter till kraftfulla tvångsåtgärder och sanktioner, sägs det i propositionen. Förutsättningarna för en effektiv konkurrenstillsyn har därigenom förbättrats betydligt. Kartellbildningar med prissamarbete, uppdelning av marknader eller annat konkurrenshämmande samarbete måste motarbetas, liksom missbruk av marknadsdominans, anför regeringen.

Regeringen redovisar i propositionen en lång rad utredningar som nyligen tillsatts eller som kommer att tillsättas. Följande utredningar och uppdrag är av relevans i detta sammanhang:

- Särskild utredare, f.d. regeringsrådet Lars Jonsson (N 1995:11), med uppdrag att kartlägga och sammanställa erfarenheterna av konkurrenslagen (dir. 1995:136). Vid behov skall förslag till förändringar av regelsystemet lämnas. Uppdraget skall redovisas senast den 31 december 1996.
- Särskild utredare med uppdrag att granska konkurrensförutsättningarna inom handeln med livsmedel och lämna förslag till åtgärder som kan öka konkurrensen inom livsmedelssektorn (dir. 1995:137). Uppdraget skall redovisas senast den 30 september 1996.
- Särskild utredare med uppdrag att analysera livsmedelsindustrins långsiktiga konkurrensförutsättningar och konkurrensvillkor i den förändrade marknadssituation som medlemskapet i Europeiska unionen innebär (dir. 1995:149). Uppdraget skall redovisas senast den 30 september 1996.
- Särskild utredare med uppdrag att föreslå åtgärder för att få fram en bättre analys av och information om prisförändringar (dir. 1995:147). Syftet skall främst vara att stärka konsumenternas ställning på marknaden. Uppdraget skall redovisas senast den 1 juni 1996.
- Särskild utredare, direktör Bo Lindörn (N 1994:05), med uppdrag att kartlägga och vid behov föreslå åtgärder för att motverka de konkurrensproblem som kan följa av att offentlig näringsverksamhet underprissätts eller att privat näringsverksamhet helt eller delvis subventioneras med offentliga medel (dir. 1994:72). Utredaren avlämnade i november 1995 sitt betänkande Konkurrens i balans – åtgärder för ökad konkurrensneutralitet vid offentlig prissättning m.m. (SOU 1995:105). Remissförfarandet pågår till den 15 april 1996.
- Kommitté (N 1995:06) med uppdrag att se över vissa former av statliga företagsstöd m.m. inom närings-, arbetsmarknads- och regionalpolitiken som riktar sig till främst små och medelstora företag. Översynen skall

enligt direktiven (dir. 1995:124) leda till ökad kunskap om stödets effekter. Vidare skall kommittén framlägga förslag till sådana förändringar av nuvarande stöd som behövs för att statens åtgärder bättre skall bidra till ökad hållbar tillväxt i näringslivet, förslag till möjliga alternativ till finansiella stöd, förslag till effektivare handläggning och en förenkling för de företag som berörs av stöden samt förslag till förbättrad samordning och samverkan mellan de organ som handlägger frågor om stöd. Arbetet skall redovisas senast den 30 april 1996.

– Samprojekt mellan Kommerskollegium, Konkurrensverket och NUTEK avseende en fördjupad analys av kvarstående handelshinder liksom av standardiseringsarbetets eventuella konkurrenspåverkande roll.

– Uppdrag till länsstyrelser:

a) Samtliga länsstyrelser ges i uppdrag att informera offentliga stödgivare inom länet om EG:s regler för offentligt stöd till näringslivet.

b) Länsstyrelserna i Stockholms, Kronobergs, Malmöhus, Kopparbergs, Jämtlands och Västerbottens län skall som en del av uppdraget under a) i inbördes samråd kartlägga erfarenheter av hur konkurrensförhållanden påverkas och hur konkurrensaspekter beaktas vid stödgivningen. Rapport skall lämnas senast den 31 december 1996.

c) Samtliga länsstyrelser ges i uppdrag att biträda Konkurrensverket i arbetet med att följa utvecklingen på elmarknaden enligt anvisningar från verket.

– Två interdepartementala arbetsgrupper:

a) Arbetsgrupp med uppgift att göra en översyn av de gruppundantag som regeringen meddelat med stöd av 17 § konkurrenslagen. I arbetsgruppen ingår företrädare för Närings-, Utrikes- och Civildepartementen. Resultaten av arbetet skall redovisas senast den 15 februari 1996.

b) Särskild arbetsgrupp med uppgift att utreda vilken utformning som ett förnyat gruppundantag för kedjor i detaljhandeln bör få. I arbetsgruppen ingår företrädare för Närings- och Civildepartementen. Resultaten av arbetet skall redovisas senast den 31 januari 1996.

– Den parlamentariska utredningen om översyn av bostadspolitiken (N 1995:01) har i uppdrag att ta fram underlag för beslut om bostadspolitiken på längre sikt. I uppdraget ingår enligt direktiven (dir. 1995:20) att göra en översyn av de bostadspolitiska styrmedlen och av kreditförsörjningen för bostadsbyggande. Detta är ett väsentligt inslag i regeringens arbete med att driva fram en skärpt konkurrens inom bygg- och byggmaterialindustrin, sägs det i propositionen. Utredningsarbetet i dess helhet

skall vara avslutat senast vid utgången av september 1996.

1995/96:NU3y

I propositionen erinras om att regeringen i april 1995 antog en strategi för samlade åtgärder mot den ekonomiska brottsligheten, vilken redovisades i en skrivelse till riksdagen (skr. 1994/95:217, bet. JuU25). Rätt utformade insatser mot den ekonomiska brottsligheten bidrar påtagligt till att stärka marknadens funktionssätt genom konkurrens på likvärdiga villkor, framhålls det i propositionen.

Regeringen ser det som angeläget att löpande och systematiskt motverka att offentliga regleringar bidrar till att i onödan sänka konkurrenstrycket. Departementen arbetar sedan årsskiftet 1994/95 med en systematisk genomgång av de regler som berör företagen. Genomgången är särskilt inriktad på att motverka att de små företagen missgynnas i förhållande till de större företagen. Regeringen fortsätter arbetet med att se över företagens uppgiftslämnande i syfte att åstadkomma förenklingar.

I de fyra motionerna 1995/96:Fi15 (m), 1995/96:Fi16 (fp), 1995/96:Fi17 (v) och 1995/96:Fi18 (kds) tas upp olika frågor om konkurrens och avreglering. Genomgående krävs åtgärder för att skärpa konkurrensen och öka avregleringen.

Konkurrensen behöver stärkas och utvidgas till nya sektorer och avregleringsarbetet måste drivas kontinuerligt inom alla områden, anføres det i motion 1995/96:Fi15 (m). Cirka tre fjärdedelar av den svenska ekonomin utgörs dels av den offentliga sektorn som är helt skyddad från konkurrens, dels av en relativt stor privat sektor (t.ex. byggmaterial- och livsmedelsindustrierna samt tjänsteproducenter) som i varierande grad också har varit skyddad från konkurrens, konstateras det. Sverige bör gå längre vad gäller avregleringar och skärpt konkurrensövervakning än vad EU kräver, anser motionärerna. De föreslår att den förra regeringens s.k. rullande avreglering skall återupptas. Vad gäller konkurrenspolitiken anses det kunna finnas behov av fortsatta skärpningar, särskilt mot bakgrund av de två största livsmedelsgrossisternas dominerande ställning i Sverige. Regeringen borde ta på sig ansvaret att på nytt få i gång förnyelseprocessen inom den kommunala sektorn, anføres det. Detta kan enligt motionärerna ske genom att konkurrenslagstiftningen förstärks och genom att tydligare spelregler skapas så att konkurrensneutralitet mellan offentlig och privat verksamhet kan uppstå.

Riksdagen bör göra uttalanden om behovet av en skärpt konkurrenslagstiftning, om minskade statliga subventioner till företag samt om behovet av kraftfulla insatser för ökad avreglering och konkurrens inom såväl näringsliv som offentlig produktion, anføres det i motion 1995/96:Fi16 (fp). Flera rapporter och utredningar har beskrivit de effektivitetsförluster som bristen på sund konkurrens innebär, sägs det i motionen; bristen på konkurrens inom bostads- och byggsektorn leder till för dyra bostäder och för höga hyror; bristen på konkurrens inom jordbruks- och livsmedelssektorn leder till för dyr mat; bristen på konkurrens inom offentligt producerad vård och omsorg leder till för dyr service. De statliga transfereringarna till

företagssektorn uppgår till över 40 miljarder kronor, erinrar motionärerna om. De anför att det inte är någon tvekan om att det är Socialdemokraterna – med sin ideologi om det s.k. starka samhället – som lett utvecklingen i riktning mot ett reglerings- och subventionssamhälle. Ett skäl till att motionärerna misstror Socialdemokraternas förmåga att komma framåt på detta område är att detta parti anses vara så starkt bundet till vissa välorganiserade intressen.

Vänsterpartiet ställde, i samband med tillkomsten av konkurrenslagen, vissa mer långtgående krav, bl.a. på uppdelning av etablerade monopol-företag inom t.ex. byggsektorn, sägs det i motion 1995/96:Fi17 (v). Motionärerna förordar en utredning om konkurrenssituationen inom byggsektorn. Tillämpningen av konkurrenslagen anses vara otillfredsställande, varför den av regeringen aviserade översynen av lagstiftningen välkomnas.

Det behövs ytterligare åtgärder i kampen mot onödig byråkrati, anför det i motion 1995/96:Fi18 (kds). Det finns all anledning att fortsätta arbetet med att inventera och kartlägga vad som upplevs som byråkrati och krångel och finna former för att minska detta, sägs det i motionen. Det finns också skäl att se över alla de myndigheter, institutioner och organisationer som på olika sätt handhar företagarfrågor och att hitta former för att samordna olika verksamheter. Detta borde vara uppdraget för en utredning, anser motionärerna. De föreslår vidare att en företagsombudsman skall utses, med uppgift att värna om genomförda förenklingar av myndighetsregler och att ta tillvara företagarnas intressen i förhållande till myndigheter.

Näringsutskottet instämmer i regeringens bedömning om vikten av en väl fungerande konkurrens. En effektiv konkurrens är särskilt betydelsefull för en öppen ekonomi som den svenska. Om välståndet skall kunna upprätthållas är det helt avgörande att det svenska näringslivets konkurrenskraft kan upprätthållas på en internationell nivå.

Som redovisats har regeringen vidtagit en lång rad åtgärder i syfte att upprätthålla och skärpa konkurrensen. Något behov av ett uttalande av riksdagen om ytterligare insatser kan näringsutskottet därför inte se.

Det arbete med att fortlöpa se över det offentliga regelverket som regeringen bedriver ser näringsutskottet också som ett led i strävandena att upprätthålla konkurrenstrycket. Därvid är det viktigt att arbetet med att se över företagens uppgiftslämnande i syfte att åstadkomma förenklingar fortsätter.

Med hänvisning till det anförda avstyrks motionerna 1995/96:Fi15 (m),

1995/96:Fi16 (fp), 1995/96:Fi17 (v) och 1995/96:Fi18 (kds) i berörda delar. 1995/96:NU3y

Statliga företag

Regeringen anser (propositionen s. 87) att staten bör bli en mer professionell och aktiv företagsägare för att bättre kunna tillvarata de enskilda företagens utvecklingsmöjligheter och därigenom främja tillväxten i näringslivet samt förräntningen av det statskapital som är bundet i företagssektorn. En mer professionell ägarutövning från statens sida kan även bidra till ökad mångfald och komplettering av ägarstrukturen i näringslivet, sägs det. I 1995 års budgetproposition redovisades ett förslag som bl.a. innebar att regeringen skulle bemyndigas att besluta i vissa frågor som rör förvaltningen av statligt ägda företag. Regeringen avser att senare återkomma med en proposition som innehåller vissa kompletteringar och justeringar av det nämnda förslaget.

Utförsäljningen av statliga företag bör fortsätta, anför det i motion 1995/96:Fi18 (kds). Av effektivitetsskäl och för att inte snedvrída konkurrensen bör staten främja ägarspridning och fortsätta att sälja ut statliga företag. Försäljningarna reducerar statsskulden och bidrar till att sänka den offentliga sektorns andel av samhällsekonomin, vilket är en grundförutsättning för att långsiktigt minska det totala skattetrycket, anför motionärerna.

Riksdagen bemyndigade i december 1991 regeringen att privatisera 34 angivna statliga företag (prop. 1991/92:69, bet. NU10). Samtidigt beslutades att det statliga Förvaltningsaktiebolaget Fortia skulle avvecklas. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet motsatte sig dessa beslut. Vidare har regeringen genom särskilda riksdagsbeslut fått bemyndigande att sälja vissa andra statliga företag, däribland Nordbanken, Securum och Retriva.

I budgetpropositionen 1995 (prop. 1994/95:100 bil. 13 s. 47) angavs att 20 av de aktuella företagen helt eller delvis har sålts eller överförts till annan ägare under åren 1992–1994. Regeringen föreslog i propositionen, som redan nämnts, ett nytt bemyndigande beträffande förvaltningen av statliga företag. Det statliga ägandet utgör en viktig del av näringslivet och det skall bidra till mångfald och konkurrens, anfördes det i propositionen. De ideologiskt motiverade utförsäljningarna som genomfördes av den förra regeringen skall upphöra, sades det. Staten skall emellertid ge de statliga företagen förutsättningar att utvecklas och konkurrera på samma villkor som privata och kooperativa företag. Därför föreslogs i budgetpropositionen ett nytt bemyndigande.

Regeringens förslag till nytt bemyndigande kritiserades i flera motioner från företrädare för samtliga oppositionspartier. Då näringsutskottet erfarit att regeringen avsåg att justera sitt förslag beträffande förvaltningen av företag med statligt ägande beslöt utskottet att uppskjuta behandlingen av förslaget jämte alla motioner i frågan till hösten 1995, när justeringen

1995/96:NU3y

avsågs föreligga (bet. 1994/95:NU19). I ett särskilt yttrande (m, c, fp, kds) anfördes att privatiseringen av statliga företag som inleddes under den förra regeringen bör fortsätta. I ett annat särskilt yttrande (v) framhölls att det nuvarande bemyndigandet om försäljning av statliga företag bör återkallas och att det framlagda förslaget om nytt bemyndigande i budgetpropositionen är oacceptabelt.

Riksdagen behandlade nyligen regeringens skrivelse (skr. 1995/96:20) med 1995 års redogörelse för företag med statligt ägande (bet. 1995/96:NU4). Därvid avslogs en motion (mp) med krav på att regeringen skulle redovisa den ägarpolicy som staten har i sina företag. Näringsutskottet hänvisade till den av regeringen aviserade propositionen. Motionen följdes upp i en reservation (mp). I ett särskilt yttrande (m, c, fp, kds) upprepades de synpunkter som framförts i det tidigare nämnda särskilda yttrandet till betänkande 1994/95:NU19.

Näringsutskottet anser – i likhet med vad som anfördes i det nyligen avlämnade betänkandet 1995/96:NU4 – att frågor rörande det statliga ägandet av företag bör behandlas i samband med den av regeringen aviserade propositionen. Motion 1995/96:Fi18 (kds) avstyrks därmed i berörd del.

Mineralfrågor

1995/96:NU3y

Enligt regeringens uppfattning (propositionen s. 93) bör tillgången på geologisk information för framtida prospektering ökas i syfte att förbättra tillväxtmöjligheterna för gruvnäringen. En ändring av minerallagen (1991:45) bör därför göras så att skyldighet införs att till statlig myndighet redovisa framkomna resultat från undersökningsarbeten i de fall undersökaren inte avser att söka bearbetningskoncession, sägs det. En lagrådsremiss med förslag till en sådan ändring har nyligen avlämnats. Mineralfrågorna är för närvarande föremål för översyn och överväganden inom regeringskansliet, heter det vidare. Detta arbete kan leda till att regeringen återkommer till riksdagen med ytterligare förslag inom mineralområdet i syfte att stimulera utvecklingen inom gruvnäringen.

En översyn av minerallagstiftningen begärs i motion 1995/96:Fi17 (v). Regeringens aviserade förändringar av minerallagen anses bra men otillräckliga. En lagstiftning som medger att vissa multinationella gruvföretag mutar in stora delar av Sverige och därmed blockerar andra gruvföretag är negativ ur konkurrenssynpunkt, anser motionärerna. De hävdar att detta kan försena möjligheterna till gruvdrift i stora delar av Sverige.

Näringsminister Sten Heckscher besvarade i juni 1995 en fråga av Birgitta Hambraeus (c) om Sveriges naturtillgångar (prot. 1995/96:1). I frågan hänvisades bl.a. till att det enligt minerallagen är fritt fram att muta in och köpa mark samt att starta gruvbrytning. I sitt svar informerade statsrådet om att såväl svenskar som utlänningars rätt till prospektering grundas på den av riksdagen beslutade minerallagen.

Han framhöll att lagen inte innehåller några begränsningar för utlänningar att prospektera och utvinna mineraler i Sverige. Tidigare fanns förbehåll av detta slag i en lag från år 1982 om förvärv av fast egendom. Denna begränsning togs bort år 1990, bl.a. för att möjliggöra utländska investeringar i Sverige. En sådan typ av begränsning finns inte heller i de flesta andra länder. Det svenska medlemskapet i EU innebär vidare att Sverige inte kan ändra minerallagen på ett sådant sätt att medborgare i andra EU-länder behandlas mindre förmånligt än svenskar. Näringsministern anförde sammanfattningsvis i sitt svar att han inte ansåg att några nya omständigheter hade tillkommit som motiverar en översyn av lagstiftningen beträffande Sveriges naturtillgångar.

Under allmänna motionstiden väcktes fyra motioner (s; fp; v; mp) om olika mineralfrågor. Dessa motioner avser näringsutskottet att behandla i anslutning till den aviserade propositionen om en ändring av minerallagen.

Näringsutskottet ser inget behov av ett uttalande av riksdagen om en sådan översyn av minerallagstiftningen som begärs i motion 1995/96:Fi17 (v). Som redovisats har regeringen aviserat en proposition med förslag om att erhållna undersökningsresultat i vissa fall skall redovisas till statlig myndighet. Vidare pågår, som nämnts, ett arbete inom regeringskansliet beträffande mineralfrågorna. Med detta avstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i här aktuell del.

Energipolitiska frågor

Riktlinjer för energipolitiken

En uthållig energiförsörjning är av grundläggande betydelse för en utvecklad industrination som Sverige, konstateras det i propositionen (s. 99). En långsiktigt säker tillgång på el är en viktig förutsättning för en positiv utveckling av näringslivet, för ekonomisk tillväxt och för social utveckling. Dessa förutsättningar bör bevaras, heter det vidare.

Riksdagen beslöt våren 1991 om riktlinjer för energipolitiken (prop. 1990/91:88, bet. NU40). Energipolitikens mål är, enligt dessa riktlinjer, att på kort och lång sikt trygga tillgången på el och annan energi på med omvärlden konkurrenskraftiga villkor. Härigenom främjas en god ekonomisk och social utveckling i Sverige. Energipolitiken skall utgå ifrån vad natur och miljö kan bära.

Energikommissionen (N 1994:04) skall enligt sina direktiv (dir. 1994:69 och dir. 1994:120) bl.a. granska de pågående energipolitiska programmen för omställning och utveckling av energisystemet och analysera behovet av förändringar och ytterligare åtgärder. Kommissionen skall också lägga fram förslag om program med tidsangivelser för omställningen av energisystemet. Slutbetänkande skall redovisas senast den 18 december 1995.

Efter det att Energikommissionen har slutredovisat sitt arbete avser regeringen att under hösten 1996 återkomma till riksdagen med förslag till riktlinjer för energipolitiken. En utgångspunkt för regeringen är att omställningen och utvecklingen av energisystemet bör grundas på långsiktigt hållbara politiska beslut som framstår som trovärdiga över tiden. Regeringen ämnar därför söka parlamentariskt samförstånd inför det kommande riksdagsbeslutet.

I motion 1995/96:Fi15 (m) begärs ett uttalande om energipolitikens inriktning. Energipolitiken bör sikta till att underlätta tillväxt, nya och växande företag samt sysselsättning, anför motionärerna och hävdar att en förtida avveckling av kärnkraften står i strid med en sådan politik. Huvudfrågan inom energipolitiken är hur en energipolitik för god miljö, företagande, tillväxt och sysselsättning skall se ut, sägs det i motionen. De politiska partierna bör nu markera att man menar allvar med att prioritera sysselsättningen, tillväxten och begränsningarna av miljöskadliga utsläpp, anser motionärerna. De menar att energipolitiken bör utformas i syfte att

främja tillkomsten av nya jobb i nya och växande företag och att förhindra klimatförändringar. Med den utgångspunkten anses en förtida kärnkrafts-avveckling utesluten.

1995/96:NU3y

Riksdagen avslög våren 1995 ett antal motioner med yrkanden om den allmänna omställningen av energisystemet. Utskottet hänvisade (bet. 1994/95:NU20 s. 24) till Energikommisionens arbete och ansåg att kommissionens slutsatser borde avvaktas.

Näringsutskottet ser ingen anledning att nu inta någon annan ståndpunkt än vad som gjordes våren 1995. Energikommisionens slutbetänkande och remissutfallet med anledning härav bör självfallet avvaktas, innan politiska markeringar och ställningstaganden görs. Med detta avstyrks motion 1995/96:Fi15 (m).

Stöd till vindkraftverk

Regeringen föreslår (s. 131) att anslaget (E 7) Insatser för ny energiteknik skall tillföras ytterligare 100 miljoner kronor för stöd till investeringar i vindkraftverk. Regeringen avser att under år 1996 återkomma till frågan om insatser efter innevarande programperiods slut.

Genom 1991 års energipolitiska beslut (prop. 1990/91:88, bet. NU40) infördes ett bidrag med 25 % av investeringskostnaden för investeringar i vindkraftverk med en elektrisk effekt på minst 60 kW. Stödet omfattade 250 miljoner kronor och avsågs gälla under en femårsperiod fr.o.m. den 1 juli 1991. Den 1 januari 1993 höjdes stödnivån till högst 35 % av investeringskostnaden (prop. 1992/93:99, bet. NU20). Våren 1994 beslöt riksdagen att teknikupphandling skulle få prövas inom ramen för investeringsbidraget, varvid stödandelen får utgöra högst 50 % av investeringskostnaden.

De anslagna medlen är nu fullt intecknade, sägs det i propositionen. I och med beslutet om ändrad ellagstiftning från den 1 januari 1996 införs särskilda regler som tillförsäkrar små elproducenter, bl.a. vindkraftverk, en garanterad avsättning under fem år (prop. 1994/95:222, bet. 1995/96:NU1). Den 1 juli 1994 infördes en s.k. miljöbonus till vindkraft i form av ett skatteavdrag på 9 öre per kWh (bet. 1993/94:SkU34). Enligt NUTEK har intresset för vindkraftsinvesteringar ökat, konstateras det i propositionen. Det föreslagna stödet förutsätter notifiering hos och godkännande av EU-kommissionen.

Vänsterpartiet föreslår i sin motion 1995/96:Fi17 att ytterligare 100 miljoner kronor skall anslås för stöd till investeringar i vindkraftverk. Motionärerna anser att det finns behov av en större satsning än vad regeringen föreslår, med hänvisning till den mängd ansökningar som finns hos NUTEK.

Investeringsbidraget till vindkraftverk bör sänkas från 35 % till 30 % av investeringskostnaden, föreslås det i motion 1995/96:Fi41 (fp). Vindkraften bidrar med värdefulla tillskott lokalt i elsystemet och det finns goda möjligheter att utveckla vindkraften ytterligare, sägs det i motionen. Motionärerna biträder regeringens förslag om en ökning av anslaget med 100

miljoner kronor – dock borde bidragsreglerna ses över. Om bidraget sänks från 35 % till 30 % av investeringskostnaden skulle bidraget räcka till fler, konstaterar motionärerna. De anser att med ett sådant investeringsbidrag och med ett produktionsbidrag om 9 öre per kWh kommer vindkraftens lönsamhet fortfarande att vara god.

Näringsutskottet delar regeringens uppfattning att stödet till investeringar i vindkraftverk bör ökas med 100 miljoner kronor. Den nya ellagstiftningen, som riksdagen nyligen fattade beslut om, innebär bl.a. garanterad avsättning från vindkraftverk. Som redovisas i propositionen har intresset för vindkraft ökat.

En ännu större ökning av anslaget, vilket föreslås i motion 1995/96:Fi17 (v), kan näringsutskottet av bl.a. statsfinansiella skäl inte tillstyrka.

Inte heller anser näringsutskottet att det är lämpligt att under det sista året i programperioden besluta om förändringar av regelverket av den typ som föreslås i motion 1995/96:Fi41 (fp).

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet propositionen i här aktuell del och avstyrker de båda nämnda motionerna i motsvarande delar.

Stöd till solenergiområdet

Regeringen föreslår också (s. 132) att ytterligare 100 miljoner kronor skall anvisas till stöd till forskning, teknikutveckling och investeringar inom solenergiområdet. Stödet skall fördelas mellan solceller och solvärme.

Genom 1991 års energipolitiska beslut (prop. 1990/91:88, bet. NU40) avsattes 50 miljoner kronor för investeringar i solvärmeanläggningar. Boverket ansvarar för stöd till solvärme i bostäder, medan NUTEK ansvarar för stöd till solvärmeanläggningar inom andra användningsområden, dvs. där mer storskalig solvärmeteknik är aktuell. Stödnivån har varierat mellan 25 och 35 % av investeringskostnaden – för närvarande är den 25 %. Riksdagen beslöt våren 1995 att anslå ytterligare 56 miljoner kronor till Boverket för stödet till solvärme i bostäder (prop. 1994/95:218, bet. BoU21).

Intresset för investeringsstöd till storskalig solvärmeteknik har varit litet, varför de medel som tidigare anvisats härför våren 1993 överfördes till Energiteknikfonden för utvecklingsinsatser avseende storskalig solvärmeteknik (prop. 1992/93:100 bil. 13, bet. NU28).

Enligt Boverket är intresset för investeringar i solvärme i bostäder stort. Regeringen föreslår därför att ytterligare 25 miljoner kronor skall anslås

till investeringsstöd för solvärme i bostäder under innevarande budgetår och att medlen skall tillföras anslaget (E 7) Insatser för ny energiteknik. Vidare föreslås att teknikupphandling bör prövas för tillämpningar rörande tappvärmesystem för småhus och att 5 miljoner kronor skall tillföras E 7-anslaget för detta ändamål.

En central uppgift i utvecklingen av solvärme är för närvarande att göra solvärme till ett realistiskt alternativ även för nya områden inom uppvärmningssektorn, sägs det i propositionen. Det finns t.ex. skäl att öka insatserna inom solfångarområdet. Regeringen föreslår att Energiteknikfonden skall tillföras 30 miljoner kronor för utökad forskning om solvärme via E 7-anslaget.

En samlad satsning bör göras kring forskning om solcellstekniken, anförs det vidare i propositionen. Med en förstärkt finansiering ges möjlighet att bygga ut den grundläggande forskningen och samtidigt utforma utvecklingsprojekt i samarbete med industriella intressenter. Regeringen föreslår att E 7-anslaget skall tillföras 40 miljoner kronor totalt för FoU-insatser inom solcellsområdet under en period av fem år. Sammantaget innebär förslagen, som nämnts, ett utökat stöd om 100 miljoner kronor till solenergiområdet.

Näringsutskottet instämmer i regeringens bedömning att satsningarna på solenergiområdet bör öka och tillstyrker därmed förslaget om höjt anslag.

Användning av alternativa drivmedel

I propositionen föreslås att Kommunikationsforskningsberedningen (KFB) skall få disponera de medel i Energiteknikfonden som i 1991 års energipolitiska beslut avsattes för användning av motoralkoholer till och med budgetåret 1997 i stället för till den 30 juni 1995.

Energiteknikfonden har sedan sin tillkomst den 1 juli 1988 (prop. 1987/88:90, bet. NU40) tillförts medel som motsvarar 10 kr per kubikmeter olja av skatten på oljeprodukter. Genom 1991 års energipolitiska beslut (prop. 1990/91:88, bet. NU40) tillfördes fonden ytterligare 110 miljoner kronor om året under en femårsperiod. Dåvarande Transportforskningsberedningen (TFB), numera KFB, skulle bl.a. få disponera 30 miljoner kronor om året under fyra år fr.o.m. budgetåret 1991/92. Medlen skulle användas för stöd till utvecklings- och demonstrationsprojekt rörande användningen av motoralkoholer. Riksdagen ställde sig våren 1993 bakom regeringens bedömning att ytterligare studier avseende vilka inblandningar av alkoholer i bensin som är optimala på längre sikt behövde göras.

KFB har i en skrivelse till regeringen i juni 1995 hemställt om att få disponera återstående medel t.o.m. budgetåret 1997.

Inga motioner har väckts med anledning av regeringens förslag. KFB:s verksamhetsområde tillhör trafikutskottets beredningsområde. *Näringsutskottet* har utifrån de synpunkter som utskottet har att beakta inget att erinra mot regeringens förslag.

1995/96:NU3y

Stockholm den 28 november 1995

På näringsutskottets vägnar

Birgitta Johansson

I beslutet har deltagit: Birgitta Johansson (s), Karin Falkmer (m), Reynoldh Furustrand (s), Mats Lindberg (s), Mikael Odenberg (m), Bo Bernhardsson (s), Kjell Ericsson (c), Chris Heister (m), Barbro Andersson (s), Lennart Beijer (v), Marie Granlund (s), Ola Karlsson (m), Eva Goës (mp), Göran Hägglund (kds), Dag Ericson (s), Laila Bäck (s) och Eva Flyborg (fp).

1. Företagandets villkor

Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Chris Heister (m), Ola Karlsson (m), Göran Hägglund (kds) och Eva Flyborg (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Företagandets villkor – som börjar med ”Näringspolitikens huvuduppgift” och slutar med ”berörda delar” bort ha följande lydelse:

Enligt näringsutskottets mening skall näringspolitiken inriktas på att ange de ramar inom vilka företagen fritt skall få verka. Det är därvid av avgörande betydelse att näringslivet ges långsiktigt fasta planeringsföresättningar och att detaljstyrning och byråkratiska inslag avskaffas. Det näringspolitiska klimatet för företagen uppstår genom en mängd olika beslut på skilda nivåer. Det är politikernas ansvar att se till att det sammantaget skapas ett klimat som är gynnsamt för företagandet.

Den näringspolitik som bedrevs av den tidigare regeringen hade till syfte att genom generella insatser skapa goda förutsättningar för företagande, investeringar och produktivt arbete i Sverige, som skulle möjliggöra en hög och stabil ekonomisk tillväxt. Den politik som hittills bedrivits av den socialdemokratiska regeringen, och som bl.a. karakteriseras av s.k. återställare, försämrar näringslivsklimatet. Skillnaden mellan regeringens ord och handling är mycket stor.

Näringsutskottet vill särskilt framhålla vikten av att näringspolitiken utformas så att villkoren för de små och medelstora företagen förbättras. Dessa företag intar en nyckelroll när det gäller möjligheterna att åstadkomma den nödvändiga ökningen av sysselsättningen. Näringsutskottet avstår dock från att ha synpunkter på om regeringen bör utse en särskild småföretagarminister; hur regeringen fördelar arbetet mellan olika minister är inte en fråga som riksdagen har att ta ställning till.

Med hänvisning till det anförda ställer sig utskottet i huvudsak bakom de här aktuella motionerna 1995/96:Fi15 (m), 1995/96:Fi16 (fp) och 1995/96:Fi18 (kds) i berörda delar.

2. AP-fondens placeringsrätt

Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Chris Heister (m), Ola Karlsson (m), Göran Hägglund (kds) och Eva Flyborg (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken AP-fondens placeringsrätt – som börjar med ”Näringsutskottet delar” och slutar med ”avstyrks sålunda” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet intar samma principiellt avvisande hållning till förslaget om utökad placeringsrätt för AP-fonden som gjordes våren 1995 i en reservation (m, c, fp, mp, kds) till utskottets betänkande 1994/95:NU18. Förslaget att ge AP-fonden rätt att köpa aktier för ytterligare 10 miljarder kronor är ett utslag av samma socialistiska idéer som låg bakom löntagar-

fonderna. Statens roll bör vara att främja det enskilda företagandet genom att skapa stabila och väl fungerande spelregler. En intressekonflikt uppkommer om staten samtidigt uppträder som företagare och som utformare av de regler som gäller för näringslivets verksamhet.

Enligt näringsutskottets mening skall i princip ett företag självt kunna generera det vinstkapital som erfordras för företagets utveckling. Ett stort problem för de svenska småföretagen är den låga soliditeten. Åtgärder för att komma till rätta med detta problem hör främst hemma på skatteområdet. Lönsamheten hos företagen måste upp på en internationell nivå.

I detta sammanhang vill näringsutskottet framhålla att tillgången på riskkapital – sedan valutareglerna avskaffades – inte är något problem för företag av det slag som AP-fonden kan väntas placera i. Vidare kan noteras att regeringen, med sin påstådda avsikt att förbättra riskkapitalförsörjningen, visar en dålig insikt i hur en småföretagare fungerar; de flesta småföretagare vill inte ha en statlig jättefond som delägare. En strävan inom näringspolitiken bör vara att åstadkomma mer av ägarspridning i stället för ett utökat institutionellt ägande.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet motionerna 1995/96:Fi15 (m) och 1995/96:Fi18 (kds) i berörda delar. Motion 1995/96:Fi17 (v), i vilken regeringens förslag välkomnas, avstyrks samtidigt av utskottet i motsvarande del.

3. Den generella frågan om riskkapitalförsörjning

Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Chris Heister (m), Ola Karlsson (m), Göran Hägglund (kds) och Eva Flyborg (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Riskkapitalförsörjning till småföretag – som börjar med ”När det” och slutar med ”av skatteutskottet” bort ha följande lydelse:

Enligt näringsutskottets mening skall ett företag självt kunna generera det vinstkapital som erfordras för företagets utveckling. Ett stort problem för de svenska småföretagen är den låga soliditeten. Åtgärder för att komma till rätta med detta problem hör främst hemma på skatteområdet.

Den tidigare regeringen lät utreda frågan om ett s.k. riskkapitalavdrag. Syftet var att stimulera enskilda personer att bidra till den nödvändiga riskkapitalbildningen. Det förslag om riskkapitalavdrag som regeringen nyligen lagt fram är enligt näringsutskottets mening alltför begränsat. Detta har också framförts i motioner (m; fp; kds) med anledning av den här aktuella propositionen. Frågan om riskkapitalavdrag kommer, som nämnts,

att senare behandlas av skatteutskottet.

1995/96:NU3y

4. Stöd till högteknologiska småföretag

Eva Flyborg (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Riskkapitalförsörjning till småföretag – som börjar med ”Som tidigare” och slutar med ”berörda delar” bort ha följande lydelse:

I likhet med vad som anförs i motion 1995/96:Fi16 (fp), anser näringsutskottet att ansträngningar bör göras för att främja tillkomsten av högteknologiska företag, byggda bl.a. på idéer som föds inom högskolor och universitet. Om erfarenheterna från Innovationscentrums verksamhet visar sig goda bör det finnas beredskap att skjuta till ytterligare medel till innovatörsstöd av detta slag.

Riksdagen bör – enligt näringsutskottets uppfattning – genom ett uttalande anmoda regeringen att bevaka denna fråga. Därmed blir den nämnda motionen tillgodosedd i här aktuell del; den tillstyrks. Den andra här aktuella motionen, 1995/96:Fi17 (v), avstyrks samtidigt i motsvarande del.

5. Stöd till högteknologiska småföretag

Lennart Beijer (v) anser att den del av yttrandet – under rubriken Riskkapitalförsörjning till småföretag – som börjar med ”Som tidigare” och slutar med ”berörda delar” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser – i likhet med vad som anförs i motion 1995/96:Fi17 (v) – att små högteknologiska företag behöver ytterligare stöd om de skall kunna växa och utvecklas. Detta ytterligare stöd bör, som sägs i motionen, omfatta ändrad inriktning av NUTEK:s verksamhet och statlig garantigivning.

Riksdagen bör – anser näringsutskottet – genom ett uttalande anmoda regeringen att vidta åtgärder i enlighet med vad som här har förordats. Därmed blir den nämnda motionen tillgodosedd i här aktuell del; den tillstyrks. Den andra här aktuella motionen 1995/96:Fi16 (fp) avstyrks samtidigt i motsvarande del.

I detta sammanhang noterar näringsutskottet med beklagande att staten nyligen har gjort sig av med sina aktier i riskkapitalbolaget Atle. Med hänsyn till det behov som finns att underlätta riskkapitalförsörjningen i nya företag med tillväxtpotential borde detta kapital ha kunnat utnyttjas.

6. Kvinnors företagande

Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Chris Heister (m), Ola Karlsson (m), Göran Häggglund (kds) och Eva Flyborg (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Kvinnors företagande – som börjar med ”Näringsutskottet anser” och slutar med ”aktuell del” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser att en viktig åtgärd inom näringspolitiken är att särskilt stödja kvinnors företagande. Den möjlighet till speciella lån för

kvinnliga företagare som infördes under den tidigare regeringen har visat goda resultat. Det finns en stor utvecklingspotential bland kvinnliga företagare. Enligt näringsutskottets mening är det angeläget att fler kvinnor blir företagare.

Den fråga som tas upp i motion 1995/96:Fi23 (fp) och som rör likabehandling av alla företag oberoende av verksamhetsform anser näringsutskottet mycket viktig. Det som sägs i propositionen om att lån till kvinnor som avser att starta kooperativa företag särskilt skall uppmärksammas av ALMI innebär, enligt näringsutskottets mening, risk för att kooperativa företag kommer att särbehandlas. Utskottet anser att näringspolitiken måste vara generell och innebära att alla typer av företag behandlas likvärdigt.

Näringsutskottet ser vidare detta uttalande i propositionen som ett uttryck för en tendens till ökad central styrning av ALMI. Det är, enligt utskottets uppfattning, viktigt att denna typ av stöd till nyföretagandet präglas av stabilitet och långsiktighet och att centralstyrning undviks.

Riksdagen bör – anser näringsutskottet – göra ett uttalande till regeringen av den innebörd näringsutskottet här har förordat. Härigenom blir motion 1995/96:Fi23 (fp) tillgodosedd i aktuell del; den tillstyrks.

7. Teknikspridning m.m.

Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Chris Heister (m), Ola Karlsson (m), Göran Hägglund (kds) och Eva Flyborg (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Teknikspridning m.m. – som börjar med ”Näringsutskottet anser” och slutar med ”i fråga” bort ha följande lydelse:

Enligt näringsutskottets mening – och i likhet med vad som anförs i motionerna 1995/96:Fi15 (m) och 1995/96:Fi18 (kds) – bör ytterligare insatser göras för att främja teknikspridning till småföretag. Visserligen pågår, som redovisats, en del arbete på området, men med hänsyn till den snabba utvecklingen är detta inte tillräckligt.

Vad näringsutskottet förordar är ett nytt och mer kraftfullt angreppssätt. Ytterligare anslagsmedel är således inte det som erfordras. I stället gäller det att hitta nya vägar för att göra t.ex. relevant forskningsinformation lätt tillgänglig för småföretagen. Vidare bör redan pågående arbete, t.ex. digitalisering av PRV:s tekniska information, påskyndas och slutföras. Detta gäller också pågående verksamhet med mentorskapsprogram.

Riksdagen bör göra ett uttalande av här angiven innebörd. Härigenom

blir motionerna 1995/96:Fi15 (m) och 1995/96:Fi18 (kds) tillgodosedda i berörda delar; de tillstyrks. Motion 1995/96:Fi22 (fp), som tar upp en specifik regional fråga, avstyrks av utskottet.

1995/96:NU3y

8. Konkurrens och avreglering

Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Chris Heister (m), Ola Karlsson (m), Göran Hägglund (kds) och Eva Flyborg (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Konkurrens och avreglering – som börjar med ”*Näringsutskottet* instämmer” och slutar med ”berörda delar” bort ha följande lydelse:

En ökad konkurrens och avreglering behövs enligt näringsutskottets mening – och i likhet med vad som anförs i motionerna 1995/96:Fi15 (m), 1995/96:Fi16 (fp) och 1995/96:Fi18 (kds) – i den svenska ekonomin. Välfärdsförlusterna till följd av bristande konkurrens har kartlagts i flera studier. Det gäller t.ex. byggsektorn, jordbruks- och livsmedelssektorn och den offentligt producerade vården och omsorgen.

Sverige bör ligga i frontlinjen när det gäller skärpt konkurrensövervakning och avreglering och vara pådrivande inom EU. För en öppen ekonomi som den svenska är det helt avgörande med en fri och stark konkurrens om den internationella konkurrenskraften skall kunna upprätthållas.

Av stor betydelse är också att det av den tidigare regeringen inledda arbetet med avreglering fortsätter. Stora ansträngningar bör göras för att också framöver motverka byråkrati och krångel. En strävan bör vara att finna former för att samordna olika myndigheters krav på företag.

Riksdagen bör – anser näringsutskottet – genom ett uttalande ställa sig bakom vad utskottet här har anfört. Motionerna 1995/96:Fi15 (m), 1995/96:Fi16 (fp) och 1995/96:Fi18 (kds) tillstyrks därmed av näringsutskottet i berörda delar. Samtidigt avstyrks motion 1995/96:Fi17 (v) i motsvarande del.

9. Konkurrens och avreglering

Lennart Beijer (v) anser att den del av yttrandet – under rubriken Konkurrens och avreglering – som börjar med ”*Näringsutskottet* instämmer” och slutar med ”berörda delar” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet välkomnar den översyn av konkurrenslagstiftningen som regeringen avser att genomföra. De konstaterade negativa effekterna av en bristande konkurrens bekräftar riktigheten i de synpunkter på en skärpning av konkurrenslagen som Vänsterpartiet framförde vid lagens tillkomst. Dessutom har tillämpningen av konkurrenslagen varit otillfredsställande.

Förutom de utredningar och översyner som regeringen har fattat beslut om anser näringsutskottet – i likhet med vad som anförs i motion 1995/96:Fi17 (v) – att en utredning om konkurrenssituationen inom byggsektorn bör göras. Detta bör riksdagen, enligt näringsutskottets uppfattning, an-

moda regeringen att verkställa. Härmed blir den nämnda motionen tillgodosedd i här aktuell del och tillstyrks sålunda. Övriga motioner, 1995/96:Fi15 (m), 1995/96:Fi16 (fp) och 1995/96:Fi18 (kds), avstyrks samtidigt i motsvarande delar.

10. Statliga företag

Karin Falkmer (m), Mikael Odenberg (m), Chris Heister (m), Ola Karlsson (m), Göran Hägglund (kds) och Eva Flyborg (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Statliga företag – som börjar med ”*Näringsutskottet* anser” och slutar med ”berörd del” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet vidhåller den principiella syn på frågan om statligt ägande av företag som framförts i särskilda yttranden (m, c, fp, kds) våren och hösten 1995. Statens främsta uppgift inom näringspolitiken är sålunda att ange generella ramar och regelsystem för företagens verksamhet. Med en privatisering av statliga företag uppnås en tydligare ägarroll, kommersiellt mer kompetenta företag och en ökad aktiespridning tillika med en breddad riskkapitalmarknad. Den privatisering som inleddes under den förra regeringen bör fortsätta.

Näringsutskottet avser att i samband med det väntade justerade förslaget från regeringen återkomma till frågan om statligt ägande av företag. Riksdagen bör – enligt näringsutskottets uppfattning – ge regeringen till känna vad utskottet här har anfört. Därmed blir motion 1995/96:Fi18 (kds) tillgodosedd i berörd del och tillstyrks sålunda.

11. Mineralfrågor

Lennart Beijer (v) och Eva Goës (mp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Mineralfrågor – som börjar med ”*Näringsutskottet* ser” och slutar med ”aktuell del” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser – i likhet med vad som anförs i motion 1995/96:Fi17 (v) – att det behövs en översyn av minerallagstiftningen. De förändringar som regeringen aviserar i propositionen är visserligen bra, men otillräckliga. De förändringar av minerallagen som riksdagen har beslutat om har möjliggjort för bl.a. multinationella gruvföretag att muta in stora delar av Sverige. Sålunda har t.ex. ett australiensiskt gruvföretag mutat in nästan halva Sverige för diamantletning, vilket har blockerat andra gruvföretags prospektering. En sådan ordning är inte till gagn för gruvdriften i

Sverige och innebär en nackdel ur konkurrenssynpunkt.

1995/96:NU3y

Riksdagen bör – enligt näringsutskottets uppfattning – hos regeringen begära att en översyn av minerallagstiftningen skall göras. Härmed tillstyrker näringsutskottet den nämnda motionen i berörd del. I detta sammanhang kan noteras att frågan om en översyn av minerallagstiftningen också har aktualiserats i en motion (mp) från allmänna motionstiden.

12. Riktlinjer för energipolitiken

Karin Falkmer, Mikael Odenberg, Chris Heister och Ola Karlsson (alla m) anser att den del av yttrandet – under rubriken Riktlinjer för energipolitiken – som börjar med ”Näringsutskottet ser” och slutar med ”motion 1995/96:Fi15 (m)” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser – i likhet med vad som anförs i motion 1995/96:Fi15 (m) – att riksdagen nu bör göra ett uttalande om energipolitikens inriktning. Innebörden av ett sådant uttalande skall vara att energipolitiken bör utformas så att tillväxt och sysselsättning främjas och miljöskadliga utsläpp begränsas, samt att en förtida avveckling av kärnkraften står i strid med en sådan politik.

Sedan folkomröstningen om kärnkraft år 1980 har den svenska energidebatten varit förlamad av partipolitiska låsningar. Detta har skapat en osäkerhet om den framtida energiförsörjningen som har inverkat negativt på investeringarna och sysselsättningen i Sverige. Enligt näringsutskottets mening är huvudfrågan hur en energipolitik för god miljö, företagande, tillväxt och sysselsättning skall utformas. Statsmakterna måste göra klart att det är sysselsättning, tillväxt och begränsningar av miljöskadliga utsläpp som har den högsta prioriteten. I ett sådant läge är en förtida avveckling av kärnkraften utesluten.

Med det anförda tillstyrker näringsutskottet den här aktuella motionen i berörd del.

13. Stöd till vindkraftverk

Eva Flyborg (fp) anser att den del av yttrandet – under rubriken Stöd till vindkraftverk – som börjar med ”Inte heller” och slutar med ”motsvarande delar” bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser vidare – i likhet med vad som anförs i motion 1995/96:Fi41 (fp) – att bidragsreglerna för investeringsstödet bör ses över. Det bör övervägas om investeringsbidraget skall sänkas från 35 % till 30 %. Härigenom skulle bidraget räcka till fler. Med ett sådant lägre investeringsbidrag och det gällande produktionsbidraget på 9 öre per kWh skulle lönsamheten fortfarande vara god.

Med det anförda tillstyrks propositionen och motion 1995/96:Fi41 (fp) i berörda delar. Av det sagda följer att motion 1995/96:Fi17 (v) avstyrks.

14. Stöd till vindkraftverk

1995/96:NU3y

Lennart Beijer (v) anser att den del av yttrandet – under rubriken Stöd till vindkraftverk – som börjar med "*Näringsutskottet* delar" och slutar med "motsvarande delar" bort ha följande lydelse:

Näringsutskottet anser, i likhet med regeringen, att det behövs ytterligare medel för stödet till investeringar i vindkraftverk för att utbyggnaden inte skall avbrytas. Enligt näringsutskottets mening bör dock anslaget ökas med ytterligare 100 miljoner kronor – utöver regeringens förslag på 100 miljoner kronor. Detta är nödvändigt om de ansökningar som finns hos NUTEK skall kunna tillgodoses.

Riksdagen bör sålunda besluta om att ytterligare 200 miljoner kronor skall anvisas under anslaget Insatser för ny energiteknik på tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1995/96. Därmed blir motion 1995/96: Fi17 (v) helt tillgodosedd i berörd del och tillstyrks.